

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.6. Tertio declarat hoc nomen, qua ratione Christus quodlibet in se bonum contineat, & ad quodlibet concurrat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

cum lux eius infinitis magis conducatur ad eliminandas de mundo tenebras. Quantas & quam perpetuas illi gratias, referre oportet illaque semper verba ore proferre senioris Tobias: *Benedico te Deus celi quoniam illuminasti mi & ecce video.* Sed hec alia.

§. 6. Tertio declarat hoc nomen, qua ratione Christus quodlibet in se bonum contineat, & ad quodlibet concurrat.

E Gosumi mundi. Dum se Dominus solē appellat mundi, tertium vobis exponit: scilicet quod ipse sit, qui operator, productus ac facit quicquid in illo boni patitur. Sol ut notant Philosophi & aduertit D. Dion. Duo complectitur. Primum, quod in se omnes continent perfectiones, quas ea omnia habet quæ in mundo vitiabili habent essentia. Secundum, quod ipse sit, qui eas producit & per quæ omnia habent essentiam. Aurum, argentum, metallum, gemmas, margaritas, smaragdi, fructus arbores, animalia, auct:

Inc. 1. Eccl. 1. 4. Gen. Ita ut non sit in mundo potentia ad producendum vel minimum herbulam, nisi virtute sua interveniente. Idcirco credunt D. Hieron. & Abbas Rupertus illum à Spiritu S. animi vocari sui primæ mundi, non ait: *Lustrans universa per circuitum pergit Spiritus & in circuitulos suos rovertatur*, ut enim est anima eorum omnium principium, quæ in se sunt & illa hæc omnia producit in cunctis corporis sui partibus, videt in oculis, audit in auribus, olfacit in naribus, gustat in lingua, ambulat in pedibus, operatur in manibus, imaginatur in cerebro: sic & sol ille in terra: venis producit metalla, in conchis margaritas, in aquis pisces, aquas in aere, arbores in terra, fructus in arboribus, nec quidquam producit, ad quod virtus eius non concurrat influxus. Idcirco cecinit Rex & Vates:

Eccl. 1. 6. 11. Sol dicitur animam mundi

Ps. 18. 7. Non est quis se abscondas à calore eius. Hoc opinor indicant Philosophi quos refert D. Aug. & eius Scholiaster, Dixerunt enim modum esse quid animatum, cuius anima sol esset. Eo sensu intelligit D. Hier. hoc quod Poetarum primitivus cecinit Virgil.

Lib. 6. Eneid. de sole. Spiritus intus alit totamque insula per artus Mens agitat mole, & magno se corpore miscet. Ex hoc secundo primam sequitur quod diximus, quod omnes sol hic creature omnium in se contineat perfectiones: si namque illas det & auferet, & illas oportet ut habeat: Nemo etenim dat, quod non habet. Habet illas in se vultas in esse longè eminentiori, quàm illud, quod creatura in seipsis habet: prout dicunt philosophi, sicut in causa æquiuoca & superiori, hoc est sine illis imperfectionibus, quas illæ in seipsis habent: non enim grauat sicut metalla, non moritur sicut viuentia, non putrescit sicut fructus, non corrumpitur sicut animalia, non arefcit sicut plantæ, non succescit sicut flores, non alteratur sicut elementa, non inueterascit cum tempore, sicut alia subiecta tempori: in vno semper est constans esse, cuius nec vigor imminuitur, nec qualitates alterantur, nec virtus vel in minimo deficere cognoscitur.

Hoc dato, perpende quod Christus Dominus III. voluerit se solem mundi cognominare: ut de illo hac duo intelligamus. Primum: quod omnium in se complectatur perfectiones. Secundum: quod ipse sit, qui illas producit & per illum esse habent omnia, quæcumque esse patiuntur. Habet hic (ex mente D. Aug. st.) qualiter D. Ioan. exponat id quod pro fundamento statuit sui Evangelij, nec non duo illa quæ de Verbo portuli æterno: *Omnia per ipsum facta sunt & sine ipso factum est nihil, quod factum est in ipso vita erat.* Primum: verba illa vniuersa. *Quod factum in ipso vita erat.* Quasi dicat quidquid factum est & esse habet, & omnium eorum perfectiones quæ sunt in ipso continentur sed modo eminentissimo: quia hoc quod in se est corruptibile, deficiens & mille partium imperfectionibus, est in illo modo eminentiori abique villo imperfectionis genere: quia quidquid in ipso est, vita est. In ipso sunt Angeli, cæli, sydera, elementa, viuentia, mineralia, aurum, argentum, gemma, lapides pretiosi, animalia, & quæcumque tandem esse habent. Omnia hæc suas habent perfectiones particulares, vni quodque suas, verumtamen nullum eas adeo puras, ut suas non patiatur imperfectiones. Angeli in esse suo limites notant & in intelligendo ac volendo mutationes: cæli corpora sunt diuisibilia, elementa corrumpuntur & alterantur, viuentia moriuntur, lapides pretiosi dissoluntur &c. Nec vlla est creatura quæ eo ipso quod est, non aliquem patiatur defectum. Omnia hæc in se concludit modo eminentissimo qui est, demptis omnibus imperfectionibus in vna diuina vitæ essentia: *Quod factum est in ipso vita erat.* Quæ vita? Vna quæ lux est, & vita est lux.

Hæc duo Christo conueniunt. Quasi dicat quidquid factum est & esse habet, & omnium eorum perfectiones quæ sunt in ipso continentur sed modo eminentissimo: quia hoc quod in se est corruptibile, deficiens & mille partium imperfectionibus, est in illo modo eminentiori abique villo imperfectionis genere: quia quidquid in ipso est, vita est. In ipso sunt Angeli, cæli, sydera, elementa, viuentia, mineralia, aurum, argentum, gemma, lapides pretiosi, animalia, & quæcumque tandem esse habent. Omnia hæc suas habent perfectiones particulares, vni quodque suas, verumtamen nullum eas adeo puras, ut suas non patiatur imperfectiones. Angeli in esse suo limites notant & in intelligendo ac volendo mutationes: cæli corpora sunt diuisibilia, elementa corrumpuntur & alterantur, viuentia moriuntur, lapides pretiosi dissoluntur &c. Nec vlla est creatura quæ eo ipso quod est, non aliquem patiatur defectum. Omnia hæc in se concludit modo eminentissimo qui est, demptis omnibus imperfectionibus in vna diuina vitæ essentia: *Quod factum est in ipso vita erat.* Quæ vita? Vna quæ lux est, & vita est lux.

III. Hæc duo Christo conueniunt. Quasi dicat quidquid factum est & esse habet, & omnium eorum perfectiones quæ sunt in ipso continentur sed modo eminentissimo: quia hoc quod in se est corruptibile, deficiens & mille partium imperfectionibus, est in illo modo eminentiori abique villo imperfectionis genere: quia quidquid in ipso est, vita est. In ipso sunt Angeli, cæli, sydera, elementa, viuentia, mineralia, aurum, argentum, gemma, lapides pretiosi, animalia, & quæcumque tandem esse habent. Omnia hæc suas habent perfectiones particulares, vni quodque suas, verumtamen nullum eas adeo puras, ut suas non patiatur imperfectiones. Angeli in esse suo limites notant & in intelligendo ac volendo mutationes: cæli corpora sunt diuisibilia, elementa corrumpuntur & alterantur, viuentia moriuntur, lapides pretiosi dissoluntur &c. Nec vlla est creatura quæ eo ipso quod est, non aliquem patiatur defectum. Omnia hæc in se concludit modo eminentissimo qui est, demptis omnibus imperfectionibus in vna diuina vitæ essentia: *Quod factum est in ipso vita erat.* Quæ vita? Vna quæ lux est, & vita est lux.

1.2. q. Hinc sequitur, cum Christus Dominus tantas
 1.1. a. in se possideat perfectiones, vnum nomen non
 4. ad 6. posse sufficere ad illas exprimendas: unde ad
 significandum & declarandum quis sic Christus.
 1.2. q. *Quia desiderant illi nomina: Etenim unicum non
 1.1. a. iussit ad plene significandum Christum ita D.
 4. ad 6. Thom. sigillatim eorum declarat mysteria quae
 V. Dominus Moysi facienda praecipit: numerantur
 Christi ob autem haec arcana, candelabrum, altare Thymia-
 perfe matris, mensa propositionis panum, aliaque mul-
 ctione ta quae facer textus commemorat. Vbi anim-
 suam aduertendum quod Deus ad denotandum
 varijs figurarum legalium imperfectiones, statue-
 prefi rit ut in templo multa esset figurarum va-
 gura- rietas illaque omnes Christum praefigura-
 tur. rent.
 1. Ioan. Primò praefignatus est in propitiatorio vt
 2. 16. enim ait Apost. D. Ioannes: *Ipse est propitiatio
 pro peccatis nostris.* Et conuenienter miraque
 quod vt credit D. Thom. super arcam emine-
 bar, illud Cherubini sustentabant, erantque si-
 cut Dei sedes eorum brachia, arca verò velut
 pedum scabellum. Quo circa nosse opinatur
 Caletanus, quod quamuis propitiatorium esset
 supra arcam, non tamen esset eius cooperculum
 sed quod arca suam haberet particulare: sic
 He. 1. 6. notat Spiritus S. *Quia scriptum est: ad-
 runt enim omnes Angeli Dei.* Similiter per arcam
 Christus notabatur: vt enim erat arca elabora-
 ta factaque de ligno Setim purissimo atque incor-
 ruptibili: sic & sanctissimum Christi corpus for-
 marum credimus ex sanguine sanctissimae vir-
 ginis Mariae purissimo, & de membris figura-
 tum purissimis atque ob omni corruptione li-
 bertissimis. Erat autem arca deaurata intus &
 foris, vt aureus Carbunculus: est etenim aurum
 charitatis ac sapientiae symbolum: ambo nam-
 que haec per aurum indicantur, vt autem osten-
 deretur, quod Christus: *Plenus erat Sapientia
 & Charitate.* Id circa mandauit Deus, vt arca
 quae figuram eius praefereat, circumquaque au-
 ro tegetetur. In arca seruabatur vna aurea in
 qua erat manna, & virga Aaron: etenim in cor-
 pore Christi sanctissimo iacebat anima eius san-
 ctissima: cum manna id est, cum zota plenitudine
 omnigenae sanctitatis illustrissima & adornata
 thesauro illo diuinitatis inextimabili: similiter
 erat in arca virga Aaron sacerdotalis in, Christo
 signum potestatis: fuit etenim sacerdos: *Tu es
 Pf. 10. 6. Sacerdos in aeternum secundum ordinem Mel-
 chisedech.* Nec non in arca testamenti tabulae*

continebantur, vt significaretur Christum Do-
 minum fuisse legislatores.
 Deinde praenunciatus fuit in candelabro aureo,
 quod templum illuminabat, Eo quod de seipso
 dicat: *Ego sum lux mundi:* per septem autem
 spicas & candelabri lucernas septem notantur
 dona Spiritus S. quibus dotatus fuit Christus
 amplissimè. Vterius, in mensa panum proposi-
 tionis praefigurabatur: est etenim cibus animae
 spiritualis. *Ego sum panis viuus qui de caelo des-
 cendi.* Non praeterimus quod Christi in praedi-
 xerint duo templi altaria: nempe holocausto-
 rum & Thymiamatis secundum id quod per illa
 nobis voluerit exponere, quod opera nostra bona
 per Christum Deo offerre debeamus: siue illa
 sint opera mortificationis ac poenitentiae, qui-
 bus carnem nostram mortificamus & opprimi-
 mus, quod idem est ac si illa Deo in altari sacri-
 ficemus holocaustorum. Siue sit ea quae diuini-
 litamus in aeternum secundum quod maiori prae-
 ta perfectione animam ostendunt ex qua procedunt,
 maiori cumulacum perfectione spirituali,
 & cum eiusdem thesauro omnes suos in Christo
 consecrat Deo affectus, velut in altari Thymia-
 matis iuxta illud Apostoli: *Per ipsum ergo
 offeramus hostiam laudis semper Deo.* Hic li-
 ceat nunc videre an tanta tamque excellentes
 perfectiones, quales illae sunt, quas futuras in
 Christo haec omnia praefignauerunt, quae Moyses
 ex Dei praefcripto composuit, congruè rationem
 declarant, cur Christo tot tantaque nomina ad-
 scribantur.
 Monet nos sapientiae exemplar Salomon, ni-
 hil inter illa, quae nostris subiacent oculis, esse
 purius, esse mundius ipsa luce, quae nec in
 aqua maderit, nec in carbone macularur, nec
 in igne crematur, nec in arbore rescinditur
 &c. *Nihil in quatuor incurrit in se.* Quidquid
 esse habet in animo cõtinetur Verbo, sed cõ
 summa puritate & supremo esse vitæ, quod lux est. Nes-
 cio quid melius declare illud nisi illo symbolo, quo
 praefatus Salomon diuinum hoc verbum appel-
 lauit: *Speculum sine macula.* Statue speculum in
 hoc altari, quidquid in Ecclesia dispersum est ac
 diuisum, illud ipsum videbis hic vnitum. Estis
 hic vos, & ego sum, & altaris ornamenta, ac-
 picta, & pallium quod geris, & caetellus qui haec
 & illae discunt, imo & ipsi vermiculac mixtae
 quae circumvolantes non parua tibi ingerunt
 molestiam: omnia haec in speculo vniuntur & in
 esse excellentiori quam habet in se, & abiq; vllis
 imperfectionibus, quibus inquinantur: hic cre-
 atio

1. 5.
 V.
 Nihil lu-
 ce purius,
 Sa 7. 26.
 VI.
 Deus
 speculo
 compara-
 tur.

nim nec musca est for. ada nec vermis pu. u'e-
cus, nec ornamenta. au p. et h. beat corpora
litatem, nec tuum potest. r. f. t. odi pallium, nec
etiam ipsa tua facies form. for. rigas illis ha-
bet rubeas suppositas quæ deradi possent no-
uacula. nec aurum granat, nec argentum occu-
pat locum. Et hæc omnia quæ in se dis-
persa sint, illa tamen in exiguo adeo speculo
instar vnguis vicia conspiciunt. Quid si hoc in
partes confregis, in qualibet particula hæc
omnia conspicias. Rem hanc admiratur Phi-
losophi subtiliores, qui semper d. scurrunt nec
valent causam intelligere, nec modum quo
hæc fiant.

VII. Profundis hoc punctum penetremus. quos
Similiter ipsos considerantes. Ascende in altare hoc, &
& pupillæ oculi. videbis quod ubi conque in hoc templo sunt,
futura sint in tuorum pupilla oculorum. Ascē-
de tu montem & tora plantities apparebit in
pupilla oculi tui hec adeo exigua: Mare, tri-
remes, naves, piscatores, litus portus, ambu-
lantes per portum, vasa transferentes, montes
cum suis arboribus, vernantes campi, horti
florescentes, poma punica eorumque abores.
Ascende in hanc Ecclesiam totum: quæcumque
sunt in hac ciuitate a teo dispersa & inter se
diuisa, vt sit impossibile ea coniungere, hæc
omnia in oculi tui pupilla videntur capitella,
palatia, turre, tecta, domus, fora, plateæ,
ille qui inde venit ille qui illac transit. ille qui
ridet, ille qui plorat, hæc omnia ibi videntur
in vno esse vno & vix quia in tuo sunt oculo
qui vinit. Nescio satis hæc admirari & ipsa
Philosophia multum in hoc laborat: veruntam-
en res est euidētissima. Ascende nunc (cum

D. AVG.
Serm. 190
de temp
Tom 10.
Vlt.
Omnia
in Deo
sunt em-
nentiori
modo.

D. Aug. pron: in principio retulimus) de crea-
tura ad crea. orem nec negaueris Creatori quod
in crea. tura suspicis a. mirabile. *Concedite, qua-
so, creatori quod ipse prestigit creatura, & in
creatura si potestis, capite Creatorem.* Si quid
quid est in hoc templo, licet sit inanimatum,
sunt lapides, quamuis quid sit horridum in se,
sicut musca & vermis, quamuis vultum sit cor-
pus, in pupilla tamen est oculi tui factum quid
vium. *Intellige quod factum est in ipso vira-
erat.* Primum vidisti quod di. unis hic tot con-
tineat? Secundum hoc attende: *Omnia per ip-
sum facta sunt. Et sine ipso factum est nihil.*
Quidquid est, factum est per ipsum, in esse na-
turali & supernaturali: in esse naturali, quia ip-
se est, per quem facti sunt cæli, terra, aer, maria,
plantæ, animalia, Angeli, Archangeli, Cheru-
bin, Seraphim, *Omnia per ipsum facta sunt. in*

si facta sunt vniuersa in ipso. *in cælis & in terra in
visibilia & invisibilia sine vbi sine
Dominatones. sine vbi sine
omnia per ipsum & in ipso creata sunt & ipse est
ante omnia & omnia in ipso constant.* Perpende
cum i. Chrysost. Hæc verba, & attende quod
primò dicat quidquid est habet per ipsum factum
est, visibile, invisibile, blime, homile,
corpora e, & spiritual, quo mani. hrorum hæ-
retis aperit conuictor, qui mentis sunt di-
centes quod licet Deus cæcos & Angelos crea-
uerit, hæc tamen in hinc corruptibilia & abiecta
creatur Diabolus, Blasphemus error. *Omnia per
ipsum creata sunt (locet Apoll) Omnia per ip-
sum facta sunt & sine ipso factum est nihil. ut
Euang. nec enim musca nec formica, nec ves-
pertilio, habet esse nisi quod per ipsum factum
est. Omnia per ipsum facta sunt, vniuersa in cæ-
lis & in terra. Magnum & paruum, aquila &
pascerculus, elephas & vermiculus. Omnia.*

Col. 1. 16.
Homi. 1.
in ep. ad
Colos.

Perpende secundum, quod dicat: quod esse
habeat ante omnes creaturas *Ipse est ante
omnia*: per quod (ait D. Chrysost.) er-
ror arguitur Sabellianorum aliorumque Hære-
ticorum qui Christum confingunt creaturam,
quodque suum esse acceperit in tempore. Si
totum hoc quod est creatura, factum est per ip-
sum, igitur ipse, nec quid factum est, nec est
creatura. Amplius, si ipse est, qui cuncta crea-
uit tempora, & quidquid creatum est, ipse igitur
esse omnem præcedit creaturam, & quolibet
est tempore antè hoc (inquit) est: *Es ipse est
ante omnes.* Tandem nec vltima præteritas ver-
ba: *Et omnia in ipso constant.* Quia non solum
creaturæ ab ipso pendent in esse fieri,
sed etiam in esse conservari. Camen-
tarius domum ædificat, ab eoque pendet
in fieri verum non in conservari postquæ enim
extructa est sine ipso si ipsam sustinet & conser-
uat. Eodem modo faber carpentarius mensam
efformat, & de eius manibus ipsa in esse fieri
dependet: ost modum autem illum non curat,
nec tangit, nec intuetur.

16.
IX.
Christus
est ante
omnia.

X.
Non so-
lum crea-
turas fe-
cit, sed
etiam eas
conseruat.

XI.
Simili-
tudo.

Verum enim vero Verbum diuinum nedum
creant omnia, sed etiam illa sustentat & conser-
uante nam quàm primò ille manum suam
tolleret, omnia in nihilum reciderent. Hoc est
omnia in ipso constant. Similiter & declarari po-
tuit illud D. Ioan. *Omnia per ipsum facta
sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factum est.*
Quasi dicat quidquid esse habet, ipse condidit,
& ipse sustentat, ita vt si vel momento tēporis
manu tolleret conservatricem omnia ad idem
nihil.

XII.
Omnia
à D. o in
ordine su-
pernatu-
rali pro-
veniunt.
Eph. 1. 3.

nihil, ex quo facta sunt, reuertentur. Eodem modo quicquid est, quod pertinet ad ordinem supernaturalem, per ipsum factum est: Virtutes, gratia, dona, peccatorum remissio, iustificatio, gratia gloria. Hoc fundamentum statuit Apost. scribens ad Ephes. *Benedixit nos in omni benedictione spirituali in Christo*. De ipso pendunt omnia bonorum genera spiritualium: fides Prophetarum, Spes Patriarcharum, Charitas Apostolorum, fortitudo Martyrum, Sapientia Doctorum, Monachorum Pœnitentia, Virginitas Puritas, Continentium Castitas, quodlibet opus bonum, quodlibet verbum bonum, quodlibet munda cogitatio ab eius dependet virtute. Mihi autem persuadeo, quod hoc ipsum D. Ioan statueret voluerit vt firmum Euangelij sui fundamentum. Præ manibus habet Euangelista Christi Redemptoris conscribere historiam, & illico in exordio duos collocat lapides fundamentales: Primus, quis sit Christus. Secundus quid sit, quod faciat & operetur.

XIII.
Duo de
Christo
dicenda:
quis sit,
& eius
opera.

Præceptum est Philosophorum, vt qui librum conscribit edicat primo quod sit subiectum de quo disputat, & secundo eiusdem explicet subiecti proprietates. Quale est subiectum Euangelij: Christus. Dicat nobis de illo Duo: Primum quis sit Christus, & secundum eius nobis exponat opera ac proprietates. Hoc agit D. Ioan. Primo namque dicit quis sit Christus. *Verbum caro*. En veram Christi descriptionem quæ in substantia significat, quod sit filius Dei, factus homo. Hæc est illa notitia, ad quam quilibet tenetur fidelis, & quam explicite confiteri debet Christianus imo quicumque saluandus. Hæc est fides catholica, vt credamus & confiteamur, quia Dominus noster Iesus Christus Deus & homo est sic statuitur symbolum D. Athanas. Catholicum. In illo verbo *Verbum*. Diuinam eius declarat personam & originem, quæ ex Patre procedit, sine opere carnali, per simplicissimum actum intellectus, vt diximus in principio. In illo verò *Caro* veram designat naturam humanam, vt eleganter prosequuntur sacri Doctores: statim transit ad secundum, opera eius ac proprietates declaraturus, dicendo: quod ab ipso, velut à primo principio & causa profuit quidquid boni in vniuerso esse perhibetur.

XIV.
Proban-
tur hæc

Ad confirmationem primi, & stabilimentum secundi, statim inducit testimonium D. Ioan. Bap. de quo testatur quod vir fuerit de potestissima Dei manu productus, eo animo ac particulari consilio vt mundo Christi personam auan-

testimo-
nio D.
Ioannis
Baptiste.
XV.
Quid
Clamare
significet.
lib. 1. in
Ioan. 1. 8.
Hom. 11.
in Ioan.
Ipsa. 40. 5.

festaret, essetq; eius præcurator facemque præferens velut lucifer soli: *Homo missus à Deo. Hic uenit in testimonium vt alimonium perhiberet de lumine*. Similiter adscribit testimonium D. Ioan. profertq; illud verbis omnino admittendis. *Ioan. testimonium perhibet de ipso, & clamat, dicens: Hic est &c.* In hæc verbo illi clamat: Etenim primo significat (interprete C. Cyrill.) D. significet, Bap. voce adeo clamorosa dedisse mundo de Christo testimonium, vt omnes illud audirent. Non locutus est musticando dentibus, non meraphoris & symbolis, non tropis & inuolueris, sed distinctè ac clarè, ne mundus vllam posset adferre ignorantiam, dicendo: Non hoc audi, non hoc intellexi. Secundo significat (ait D. Chrysost.) constantiam, fortitudinem, ac securitatem quæ Baptista Christi præcurator hoc retulit testimonium: Quanto etenim studebant Pharisæi os illi occludere diligentius, eò Ioannes illis loquebatur clarior, eò clamabat fortius. Tertio significat, completum integrè esse scire vaticinium de Ioanne prolatum, futurum eum aliquando vocem alcionam & vociferantem: hoc est, quod magno clamore verba que elata esset locutus? *Ego vox clamantis in deserto.*

Et quid quæso, dixit? *Hic erat quem dixi: qui post me uenit, ante me factus est, quia prior me erat.* Vides illum, hoc sit, tibi compertum, quod hic & post me, sicut homo, natus sit: Verum tamen sicut Deus est me superior, fuitque me prior, tamquam ab æterno genitus: *Et de plenitudine eius nos omnes accepimus & gratia pro gratia: Quia lex per Moysen data est: Gratia & veritas per Iesum Christum facta est.* Singula perpendamus verba. Omnes (inquit) de plenitudine eius accepimus q. d. (vt notat D. Bern.) sicut matris resubiectum est, quod omnes in se continet aquas, vt fonte atque de sua plenitudine toti communicat terræ, profluunt hic illas demittit alibi alias: sic Christus pelagus est, in quo cum plenitudine, & sine mensura in cast. & sine fundo omnia gratiarum fluentia continentur. Ne laboraueris harum fundum inuestigare intellectus tui bolide: non enim fundum inuenies; quia testantur Apost. *In ipso inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter.* Et de ipso deriuantur omnes aquæ, quæcunque in terra oriuntur: fides Patriarcharum, spes Prophetarum, iustificatio peccatorum, iustorum gratia Sanctorum virtutes: ea namque de causa seipsum inscribit: *Rex virtutum.* Quid Bern. *Origo fontium & fluminum, mare est virtutum & scientiarum.* Deminus

Dominus Iesus Christus: Quis enim Dominus virtutum nisi Rex gloria?

Itaque sicut Deus in Paradiso fontem excitavit aquarum, qui totum rigaret hortum deliciarum, ita ut in illo nec flos produceretur, nec fructus, nec herba minima nisi ex virtute aquarum huius fontis. Sic statuit Pater eternus filium suum unigenitum in hoc mundo, ut honorum gratiarumque fontem: quicumque namque talia sunt, ex ipso scaturiunt, atque sicut de primo principio ac causa proficiunt: nullam enim habes bonam cogitationem quæ ex eius non prodeat favore atque subsidio: *Omnes accepimus.*

Ab Adam incipe, & totam eius percurte progeniem, quidquid in ea boni repereris divini solis huius effectus est. Deinde addit illud, Amplius exponens. *Et gratiam pro gratia.* Quilibet littera mille continet mysteria, circa quæ verba SS. Patres, conceptus proferunt elegantissimos: Nec mihi ab aliis videretur ille sensus, quem semper approbavit ut legitimum celeberrimus Doctor Cathedricus Salamanticensis Magister meus M. F. Bartholomæus à Medina hæc nempe verba omnem significare gratiam à prima usque ad ultimam. *Gratiam pro gratia.* Eo modo quo dicitur in historia Iob. *Pellem pro pelle.* & omnia quæ habet homo dabit pro anima sua secundum verbum: *Omnia quæ habet homo: declarat primum pellem pro pelle.* quasi dicat de prima pelle ad ultimam, autem pellem partem pro parte, à viliori usque ad pretiosioris, quam habet homo pro vita sua redimenda libens prostruet, Pharisæi est apud nos visitata: Domine perambulavit domum de parte à partem quæ, de maiori ad minorem usque, rationes suas instituit de membro ad membrum: Pecunias de Iulio ad Iulium numeravit; hoc de Christo Bap. insinuavit, *Omnes de plenitudine eius accepimus & gratiam pro gratia.* id est de prima ad ultimam. A prima incipe, quæ gratia fuit æterna prædestinationis, quæ te Deus prædestinavit: hæc enim Christo acceptam referre debet: *radestinauit nos in dilecto filio suo.* Deinde tuam perpende vocationem, justificationem, criminum indulgentiam, infusionem gratiæ, merita, in bono perseverantiam usque, ad statum gloriæ, cuncta hæc Christo sunt adscribenda: etenim de illo velut de primo fonte scaturiunt. *Gratia pro gratia. Ipse est* (dicente Apost.) *qui dat velle & perficere pro bona voluntate.*

3 pa. q. 8. ticensis Magister meus M. F. Bartholomæus à Medina hæc nempe verba omnem significare gratiam à prima usque ad ultimam. *Gratiam pro gratia.* Eo modo quo dicitur in historia Iob. *Pellem pro pelle.* & omnia quæ habet homo dabit pro anima sua secundum verbum: *Omnia quæ habet homo: declarat primum pellem pro pelle.* quasi dicat de prima pelle ad ultimam, autem pellem partem pro parte, à viliori usque ad pretiosioris, quam habet homo pro vita sua redimenda libens prostruet, Pharisæi est apud nos visitata: Domine perambulavit domum de parte à partem quæ, de maiori ad minorem usque, rationes suas instituit de membro ad membrum: Pecunias de Iulio ad Iulium numeravit; hoc de Christo Bap. insinuavit, *Omnes de plenitudine eius accepimus & gratiam pro gratia.* id est de prima ad ultimam. A prima incipe, quæ gratia fuit æterna prædestinationis, quæ te Deus prædestinavit: hæc enim Christo acceptam referre debet: *radestinauit nos in dilecto filio suo.* Deinde tuam perpende vocationem, justificationem, criminum indulgentiam, infusionem gratiæ, merita, in bono perseverantiam usque, ad statum gloriæ, cuncta hæc Christo sunt adscribenda: etenim de illo velut de primo fonte scaturiunt. *Gratia pro gratia. Ipse est* (dicente Apost.) *qui dat velle & perficere pro bona voluntate.*

106 2. 4. XVII. Omnes gratiæ Christo dimanant.

debet: *radestinauit nos in dilecto filio suo.* Deinde tuam perpende vocationem, justificationem, criminum indulgentiam, infusionem gratiæ, merita, in bono perseverantiam usque, ad statum gloriæ, cuncta hæc Christo sunt adscribenda: etenim de illo velut de primo fonte scaturiunt. *Gratia pro gratia. Ipse est* (dicente Apost.) *qui dat velle & perficere pro bona voluntate.*

Ephes. 1. Hoc tibi non excidat: quodcumque opus agas inter duos hos terminos comprehendi: primus

Philipo. 23.

est cogitare illudque velle perficere: Vltimus est illud perficere adimplere. Inter duos illos extremos terminos plura intercurrunt media nempe necessaria providere materialia, fossam aperire locandis fundamentis, prima iacere fundamenta parietes erigere, trabes lignaque componere, tectum statuere. Ut autem dicamus, quod unus idemque omnia fecerit, modus hic est loquendi, à cogitatione quæ huic operi datum est principium usque ad ultimam regulam quæ perfectum fuit. Hic capis quid Baptista significare voluerit. Quidquid boni habemus nos sancti, ab eo recipimus, à prima gratia ad ultimam *Gratiam pro gratia.* A prima gratia, quæ fuit per æternam prædestinationem ad ultimam usque quæ erit per glorificationem: A prima gratia, quæ est velle bonum facere, ad ultimam usque, quæ est illud perficere, *Velle & perficere.* Totum de virtute manat Redemptoris. Itaque nec vlla tibi bona occurrit cogitatio, nec pium aliquid profers verbum in ordine ad cælum, nec in corde tuo bonum aliquid exurgit desiderium, cælum versus pro quo eius favori, virtuti & subsidio immensas non debeas gratias. Ea namque de causa à Patre cælesti vocatur *sol iustitiæ.* *Orietur vobis timentibus nomen meum sol iustitiæ.* Sicut enim sol hic causa est adeo universalis, ut quidquid in hoc mundo producit & esse habet, ex eius proveniat virtute, quæ in venis tetræ aurum producit, in fodinis argentum, arbores in terra, fructus in arboribus, herbe in campis: sic Christus est sol omnis iustitiæ ac sanctitatis, quia quidquid in ordine ad illam producit ex eius virtute producit. Per hæc Patriarchæ fidem acceperunt, per hæc in Prophetis spes emanavit, peccatores illuminati sunt, & ab orbis initio ad meliora conversi sunt incipiendo ab Adam. *Gratiam pro gratia.* A prima ad ultimam usque.

Hoc Apost. innuit quando inhærens allegoriæ miraculi de petra sic concludit. *Bibebant omnes de spiritali confluence eos Petra: Petra autem erat Christus.* Quod si mihi obieceris quod Moyses iam legem dederit, optimè dicis, quod legem populo Dei promulgavit, verumtamen quidquid gratiarum donorumque cælestium acceperunt, quotquot in illa vixerunt, & vivimus (inquit D. Ioan.) omnia hæc ab illo accepimus. *Omnes accepimus & Lex per Moysen data est: Gratia & veritas per Iesum Christum facta est.* Hæc duo verba cõsidera *data & facta.* Legè R r 3 Moyses

XVIII. Similitudo.

Malach. 4. 2. XIX. Similitudo de sole

1. Cor. 10. 4. XX. Lex per Moysen, gratia per Christum.

Moyſes non ſcripſit: illam tantummodo velut Dei Miniſter ac Præco promulgavit: gratiam autem ac veritatem fidei Chriſtus operatur ut cauſa prima ac vniuerſalis. Ex his addiſce, ô Chriſtiane, quantum Chriſto debeas Saluatori. Quidquid habes boni totum illi debetur: totum etenim diuinæ ſux virtutis eſt effectus.

¶ 19
XXI.
Quæ ſuc-
rit menſa
ſolis.
Epiſt. ad
Paulinũ
de qua
dra He-
mil. 6.
D. H. T. R.
L. 9. l. 1.

Memorat D. Hier. menſa ſolis quam dicit celebrem eratque hæc adeo celebris, vt ad illam intucendam nominatiſſimus ille Apollonius (quem vulgus appellat Necromanticum & Pythagorici Philoſophum) totum percurrit mundum, Elamitas, Babylonios, Chaldaeos, Medos, Aſſyrios, Parthas, Syros, Phœnices &c. Cupidine ductus illam videndi in Æthiopia. *Veſta moſiſſimã ſola menſam videret in ſabulo.* Calus hinc tibi et vt dominicã præterit diximus & refert Cælius Rodiginus in lectionibus ſuis Atticis, quod Æthiopiis ſolis in ſe contempti pulchritudinem atque eximia beneficia telluri præſtitit, cum quidquid boni in ea germinat, huius virtuti imporetur, non ſolum cum vt Deum adorabunt, quemadmodum alie mille nationes, ſed illum ſingulari quodam apparatu gratitudinis honorabunt: ſemel etenim per annum illi menſam in arena præparabant velut radiis ſuis expoſitam tanta dexteritate atque ingenio, vt quis illam pararet, aut quomodo fieret, nemo cognoſceret. In illa verò ſtatuebant atque offerebant quidquid in terra boni pro- pullulat, quaſi ſoli dicant. Proteſtamur quod totum hoc quod habemus bonum, quoque in hoc mundo fruimur, tibi debemus; noſtramque conſitemur hanc eſſe non paruam obligationem. Quomodo hæc omnia accepto referes ſoli? An non arbores ſibi fructum proferunt? An non Agricola, qui ſemen terræ mandat, & aquã ſemenem irrigat? Numquid non terra illam recipit? Numquid non aqua illam ſecundat? Vtique: verum tamen quid quid agit arbor, terra, Agricola, & aqua nullum poſſet adferre emolumentum, niſi ex virtute ſolis cuiusque influentia. Quocirca, ſuadete ſic ratione, iuſtum eſt vt hoc illi grati referamus acceptum, velut auctori primario omnimode principali eoque catholico adſcribamus Deorum, vt ipſe adorandum, qui tanta nobis præſtat cauſatque beneficia.

Hæc infideles illi Barbari ſoli deſerebant, dolo decepti pernitioſo, quo credebant ſolem eſſe virum em Deum, quodque ab illo reciperent omne bonum, quo ſe potiri ixtabantur. Quid

tibi agendum eſt ô Chriſtiane qui certa veritate credis Chriſtum ſolem eſſe diuinum, verumque Deum, & quidquid habes & agis virtutis eius effectum eſſe ac diuinæ opus miſericordie. Oculis tuos per ferilem hunc excedam petram in hunc poſt negationis trux lapidum ſum: ſi feruētes in oculis Magdalene lacrymas, cui ſunt ſi perfectam in ore latronis confeſſionem: ſi effectus ſuperuam in Apoſtoliſ lucem, ſi fortitudinem in Martyribus inuincibilem, ſi ſapientiam in Doctores & ſcientiam, ſi puritatem in virginibus Angelicam. Si aduiteris puellam ſanctam Catharinam Mariyrem tantæ ſapientia præditam, vt ſapientiffimos quoſque totius mundi conuictos ſibi ſubijceret, ſi Laurentium adoleſcentem de Romanorum poteſtate triumphan- tem, ſi pauperes quoſdam piſcatores inferni legiones proſtigantes hæc omnia effectus ſunt, opus ſunt, & gratia ſunt Saluatoris. Si gaudeas te fide dotatum in intellectu, quo videre queas, quod nec oculi viderunt, nec aures audiverunt, nec cor hominis potuit imaginari, ſi ſpes te alacritate in celo Regem ac Dominum aique vt bona tua, cuncta Dei bona poſſeſſurum. Si oculos reflexeris malanque vitam tuam ſeriuo perpendaris, ſi propoſueris, imo ſi vel cogitaueris illi nouum remittere, ſi ad Deum te conuerteris, ſi criminum tuorum poenitentiam rogaueris, ſi deſiderio flagaueris vt tibi Deus eſſet miſericors. Totum hoc eius opus eſt, eius eſt effectus, ei, vt ſoli diuino cauſatque principali referendum, qui per te & tecum operatur.

Si Apoſt. Paul. dicere poterit viro nobili Philemoni quidquid habes mihi debes. *Dicam tibi quod ego ipſum mihi debet.* Etenim ipſe Paulus Philemoni prædicauit, ea quæ fidei ſunt docuit vitam aburrare diſſolutam perſuaſit, & in Euangelij formam verbaque iure. Quanto maiori iure hoc tibi poteſt Chriſtus dicere: *Et totum mihi debes.* Quod ſi Paulus exterius operatus eſt, vt agricola, ſemen em irrigans: quis in corde Philemonis operatus eſt & effectus vt ſemen recipere fructum quæ ferret ampliffimum? Ipſe Chriſtus fuit, quod idem ipſe declarat dum ait: *Ego plantauit, Apollo rigauit, qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat ſed qui incrementum dat Deus.* Si caligantibus tibi oculis adiecit Medicus, illoſque tibi reſtitueret perſpicaces quam te illi forte obſtr. cum eſſe ſatereris? Si bonis de-
perditis

Philemo
XXIII.
Noſſip-
ſos debe-
mus Deo.

1. Cor.
3. 6.

XXIV.
Mensam
illi soli
nos præ-
paramus.

Pf. 68.
5.

20.

Ecc. 42.
16.

Ecc. 5. 12.

I.
Sol sine
luce vi-
deri non
potest.

perditis & seruitute damnatum ex illa te nobis
liis viadicare, teque principem crearet opulen-
tum & gloriosum, quantum illi deberes? Quan-
tam gratitudinem? Quantas gratias? Extraneum
alij soli mensam quasi desiderium ostendentes
illi seruiendi viuacissimum omnibus illis quæ ab
illo se recepisse protestabantur. Quam mensam
parte tibi conuenit de cordis tui præcordijs, in
illa Christo confectas totamque proponens illi
aniam tuam, cogitationes tuas, intellectum
tuam, tuam voluntatem, tuam memoriam
denique quidquid es? Veruntamen, heu Do-
mine mi, quoribus te querelas exponentem au-
diui: *Reituebant mihi mala pro bonis, &
edum pro dilectione mea.* Nec id immerito
quandoquidem in bonorum compensationem
quæ de nanibus tuis homines acceperunt: tibi
mille sceleribus, offensisq; mille respondeant *Ma-
la pro bonis.* Te ipsum interrogo, dicito mihi, qui-
bus Deo respondes, nisi dissolutionibus, lasciujs,
inhonestis libidinis tux desiderijs? Quibus nisi
sanctæ legis eius contempitu eiusque sanctissimi
nominis iniuria? Vbi nam illæ gratiæ quas illi
memor refundis? Vbi nam opera pia ad eiu; ho-
notem, gloriæque frequentata?

§ 7. *Sicut videri non potest sol sine eius lu-
ce: sic nec Christus, nisi nos ipse illumi-
net, agnosci.*

Licet prædicta vera sint, & explananda mit-
tamus, quocirca hæc offerri possunt Theolo-
gorum classibus Virisque scholasticis, nisi fal-
lar voluit Dominus hoc symbolo lucis particu-
larem quandam explicare tuum effectum, qui
est, nos illuminare, per primum illud designa-
tum, in quem illico incidimus, loquendo
de sole, & ipse Spiritus S. hanc exposuit: nam
hoc primum ei assignat epithetum *Sol illumina-
ns per omnia respexit.* Hic est effectus huius
diuini solis Christi animæ in cognitione diuine
sux personæ illuminare, sine cuius lumine illam
non possemus intelligere, sicut conuenit & al-
que erroris periculo. Axioma est Apost. Pauli
*Omnia que arguuntur à lumi. & manifestantur,
id est: sine lumine quidquam cognoscere est im-
possibile.* Vt sol videatur nostrisq; appareat ocu-
lis lumen aliquod requiritur. Num queris quæ
erit ista lux? Omnibus notum est ipsam esse
eiusdem solis, quem nulli possunt videre oculi,
nisi ipse ad hoc lumen infundat: Quod si ipse

sux claritatis radium nequaquam communicet,
quo oculos illuminet, in toto orbe nulli erunt
licet aquilarum acutissimi qui valeant eum in-
tueri, mille quamuis accendas faces, lignorum
strues, candelarum copiam & quælibet possis in
hoc mundo imaginari luminaria. Etenim sol
procul à nostris distat oculis, super hæc conte-
ctus est, circuminctus, & cælis inuolutus, tribus
à parte superiori, & tribus à parte inferiori:
Ipse namque in quarto est: medius inter omnes:
Deinde intet ipsum & nos medium quoque in-
teret aliud, elementares scilicet regiones: Vnde
omnino foret nobis impossibile illum videre, ni-
si idem ille aliquem lucis suæ radium, quo vi-
deri possit, infunderet.

Sol'em illum diuinum considera Christum,
quam coopertus sit nostræ naturæ cælis, corpo-
& anima, carne & ossibus, infirmitate, pau-
peritate, doloribus, cruciatibus, ignominijs, mot-
te: quis illum cognosceret? *homo est & quis cog-
nosceret eum?* Aiebat Vates Ieremias iuxta lectione
Septuaginta. Quænam in illo apparent ex ho-
minum iudicio adeo à Deo aliena? illi qui cla-
riorem de illo habebant scientiam, nempe Iudæi,
minus illum agnouerunt: *Vnde nec reputauimus*

Hier.
17. 9.

Isa. 53. 3.

II. 2
Allegoria
de virga
Moyse.

Pf. 43. 1.

Rom. 8.

Ficrit